

ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၤ

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပုၤဂွံဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်ဒုသဝီပုၤ

တၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်

လါအ့ၣ်ဖျါ ၉သီ, ၂၀၂၁ နံၣ်/ KHRG လံာ်ကတြၢ်နီၣ်ဂံၢ်-21-1-NB1

“ယကဘၣ်ယုၢ်ဆူညါဖဲလဲၣ်” :တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်ယုၢ်ပံးဖျိးလၢ ဣသထူၣ်, ချၢၣ်လွံၣ်ထူၣ်ဒီးမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အကပူၤ စးထီၣ်ဖဲလါဒ်စဲဘၣ် ၂၀၂၀နံၣ် တုၤ လါယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၁ နံၣ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ ¹

စးထီၣ်ဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်တၢ်မၤတၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးပတြီၤ²ဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖဲ ထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးလံာ်တၢ် အၢၣ်လီၤအီၤလီၤလံာ်ပံးယာ် (NCA)³ဖဲ ၂၀၁၅နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. NCA အဆၢကတီၢ် တၢ်လီၢ်တနီၤလၢဣသထူၣ်, ချၢၣ် လွံၣ်ထူၣ်ဒီးမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် ပုၤဂွံဝိခွဲးယာ်တၢ်အိၣ်သးဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ဂ့ၤထီၣ် ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် အပူၤကွံာ်နံၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၤ တၢ်မၤနီၣ်မၤယါပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဒုးတၢ် ယၤလၢ သးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် အိၣ်ထီၣ်ဒီးဝဲကွံာ်ကွံာ် လီၤလီၤဆီဆီဖဲတၢ်လီၢ်လၢကီၢ်ပယီၤသးအတၢ်တုၤ ထီၣ်အသးသိလုၣ်ကျဲအလီၢ် ဖဲမုၢ်တြီၢ်ဒီးချၢၣ်လွံၣ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အကပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ⁴.

¹ တၢ်ဂွံတၢ်ကျိၤလၢ လံာ်ပာ်ဖျါတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤဖဲ လါဒ်စဲဘၣ် ၂၀၂၀ တုၤ လါယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၁နံၣ် အပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ဆုၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢ လီၢ်ကဝီၤပုၤမၤသကိးတၢ်တဂၤ ဖဲ ဣသထူၣ်, ချၢၣ်လွံၣ်ထူၣ်ဒီးမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်တဖၣ်အပူၤ လၢ အဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအီၤ လၢကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၤ KHRG လၢကမၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဖဲ လီၢ်ကဝီၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတုၤဘၣ်တၢ်တဖၣ်အမံၤ, တၢ်ဂီၤဒီးအိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲ လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်န့ၣ် တၢ်မၤလီၤဘၢအီၤ လၢအဝဲနီၢ် ကစၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂွံတၢ်ကျိၤလၢ တၢ်ကွဲးရဲပုၤအါထီၣ်အီၤ ဖဲ ပနီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒ် KHRG အတၢ်ကွဲးရဲထီၣ် တၢ်ဂွံတၢ်ကျိၤန့ၣ်လီၤ.

² လါယနူၤအါရံၤ ၁၂သီ ၂၀၁၂နံၣ် တၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးပတြီၤ တၢ်သးလီၤပလိာ်လံာ်အုၣ်သးလၢ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဒီး ပယီၤပဒိၣ်မၤဝဲ တၢ်ဆဲး လီၤမံၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဖဲဝဲၣ်အုၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးလၢတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤအဖၢမုၢ်န့ၣ်လီၤ.

³ ဖဲလါအိးကထိဘၣ်, ၁၅သီ, ၂၀၁၅နံၣ်န့ၣ် တၢ်ကျဲၤယုၣ်ဆၢတဲာ်သကိးတၢ်အတၢ်လဲၤကျဲ အကွဲးအဂီၤပးဂီၤကွံာ်ခိၣ်ဖျိတၢ်ဂွံလိာ်ဘျီလိာ် အိၣ်ထီၣ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ် စုကဝဲၤအါဖုတပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဘၣ် ဒီးတၢ်သဘၣ်သဘၣ်တဖၣ်ကထိၣ်ဒီးဝဲလၢကလုာ်န့ၣ်တဖၣ် ဟီၣ်ကဝီၤ ပူၤအဖၢမုၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိတၢ်မၤထံကီၢ်ဒီးဘၣ် တၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးလံာ် အေသညတဝဲန ယနချၢၣ်မန /မနနနညအ (NCA/) အမူးဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢပယီၤပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤအဘၢၣ်စၢၤလီၤ. လၢ (၁၅) ဖုအကျါ (၈) ဖုဆဲးလီၤစုမုၢ် ကျၢၢ်လၢ အပၣ်ယုၣ်ဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျၢၢ်တဖၣ် အၢၣ်လီၤဝဲလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖဲ လါနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၅နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလါဖုၤတြၢၤအါရံၤ ၂၀၁၈နံၣ်, ကလုာ်န့ၣ်အဂၢၢ်ခံဖုဆဲးလီၤကီၢ်ဒီးဘၣ် တၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးစုမုၢ်ကျၢၢ် (NCA) ဒီးပယီၤပဒိၣ်ခိၣ်ဖျိလၢပယီၤပဒိၣ် ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနးလၢအဖိခိၣ်အယိလီၤ.

⁴ ကွဲးဘၣ်KHRG, [Southeast Myanmar Field Report: COVID-19, armed conflict, killings and sexual violence, July to December 2020](#), February 2021; KHRG, [Southeast Myanmar Field Report: COVID-19, armed conflict, landmines and sexual](#)

စးထီၣ်ဖဲလၢဒၣ်စဲဘၢၣ် ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သးလၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ ချၢၣ် လွံၣ်ထူၣ်ဒီးမ့ၢ်တြီၢ်တဖၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသးဒီးအသးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF) တဖၣ် ဟူးဂဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်လီၤ လၢ ကညီၣ်ကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ (KNU) တၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤအိၣ်ထီၣ် ဒီးတဟံးန့ၢ်ဆိ KNU တၢ်ပျဲဘၣ်အယီၤ ဇးကဲထီၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢ ကီၢ်ပယီၤသးဒီး KNLA သးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲလၢဒၣ်စဲဘၢၣ် ၂၀၂၀ တုၤလၢယန့ၤ အါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ်အဘၢၣ်စၢန့ၣ် KHRG မၤနီၣ်မၤယါန့ၢ်စ့ၢ်ကိးပယီၤသးတဖၣ် ခးလီၤတပျီၤကြီၣ်ကျိၤဖးဒိၣ်ချံတဖၣ်ဆူ ပုၤတဝၢပူၤအိၣ်အါဘျီအယီၤ ဇးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိး, တၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး ဖဲလၢယန့ၤအါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် ထီၣ်သီန့ၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ကညီၣ်ကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO) အသး ဒီး BGF သးတဖၣ်ဘၢၣ်စၢဖဲယိၤကျိၤကရၢၢ်, ဘံလုကီၢ်ဆၢ, ဇူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ် န့ၣ်အယီၤ သဝီဖိလၢအအိၣ်ဖဲကရၢၢ်လၢအဘူးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးအလီၤတဖၣ် ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဒုးဆူၣ်ကက့ၤကဲထီၣ် ကဒါသးလၢ အဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကတဲၤကတီၤထီၣ်သးလၢကဒိသဒါက့ၤအနီၢ်ကစၢ်သးအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ် က့ၤမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ပူၤဒီးခူၣ်တၢ်ပူၤအသိးအဝဲသ့ၣ်မၤညီၣ်န့ၢ်ဝဲ ဖဲတချူးဒီးလၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၤတၢ်ခးဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကရၢကရီထီၣ်စ့ၢ်ကိးသး ဒီးပၤဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးကိးသကြီထီၣ်လၢ ပယီၤသး တဖၣ် ကလူၤပိာ်မၤထွဲ NCA တၢ်အါၣ်လီၤအိၣ်လီၤ ဒီးကထုးလီၤကွံာ်အသးတဖၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၣ်- ဖဲတၢ်ကွဲးလံာ်တၢ်ပၤဖျါတဘျီအံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သးလၢမ့ၢ်တြီၢ်, ချၢၣ်လွံၣ်ထူၣ်ဒီး ဇူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤတဖၣ်နးထီၣ်ဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢလါဖုၤတြုၤအါရံၤ ၁သီ, ၂၀၂၀နံၣ်⁵ ပယီၤသးမိၤစိ ရံၤ ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံာ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝံၤအလီၢ်ခံ တုၤလၢလါမးရှးအပူၤန့ၣ် တၢ်ဖျိၣ်ဆၢလၢ KNU ဒီးပယီၤသးတဖၣ် အဘၢၣ်စၢ နးထီၣ်ဝဲဒၣ်ကွံာ်ကွံာ်အယီၤ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်ကဲထီၣ်သးအါထီၣ်ဒီး ပုၤဘၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ် အနီၣ်ဂံၢ် အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပၤဖျါတဘျီအံၤပၤဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်အိၣ်သးဖဲတချူးဒီးလၢသးမိၤစိရံၤ ဟံးန့ၣ် ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီး တၢ်ကီၢ်တၢ်ကဲလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢပုၤတဝၢအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁. မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်

violence, January to June 2020, September 2020; KHRG, *Southeast Myanmar Field Report: Militarisation, environmental pollution and sexual violence against children*, July to December 2019, February 2020; KHRG, *Southeast Myanmar Field Report: Growing concerns about militarisation, land tenure security, development projects and human rights abuses*, January to June 2019, September 2019.

⁵ ဖဲလၢဖုၤတြုၤအါရံၤ ၁သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံာ် ထံကီၢ်ဒိၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ NLD ပဒိၣ်လၢ ထံဖိကိၣ်ဖိယုထၢထီၣ်အီၤတဖုအံၤအလီၤလးန့ၣ်လီၤ. သးသ့ၣ်တဖၣ် ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ လၢအမ့ၢ် ထံကီၢ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူၣ်ဂီၢ်အဂီၢ် ၁နံၣ် ဒီးဟ့ၣ်လီၤဝဲ ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤတဖၣ်ဆူ ကီၢ်ပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်သးခိၣ်ကျၢၢ်မ့ၢ်အီၤလဲၤအစုပူၤန့ၣ်လီၤ. သးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤအံၤ ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်တဒိတၢ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်သးဘၣ် ဒီးမၤဟးဂီၤကွံာ် လၢနီၣ်ဝဲဘၢၣ် ၂၀၂၀နံၣ်တၢ်ယုထၢအဆၢအံၤ ဒီးစံးဝဲလၢ ကမၤကဒါ ထံကီၢ်ဒိဘျီတၢ်ယုထၢ ဖဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူၣ်ဂီၢ်ဝဲၤ အလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ. သးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ် တၢ်စိတၢ်ကမီၤအံၤ တချူးဖဲ မ့ၢ်တနံၤလၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်ပၤနီၣ် ပဒိၣ်လၢတၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်တဖုအံၤအနံၤန့ၣ်လီၤ. သးမိၤစိရံၤတဖုအံၤ ဖိၣ်ဒုးယၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲ ကီၢ်ခိၣ်အူၣ်ဝဲဒီး ထံကီၢ်ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ် ဒီးအီၤစါဆူၣ်ကွံာ် ယုာ်ဒီး ကိတိာ်ခိၣ်နီၣ်ဒီး အခၢၣ်စးတဖၣ်, ဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

KHRG တၢ်မၤနီၣ်မၤယၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ စးထီၣ်လၢလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် သဝီဖိလၢအအိၣ်ဖဲ မဲၣ်ဝုၤဒီးခူသ့ၣ် ထၣ်ကရူၢ်အပူၤတဖၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ် မ့ၢ်လၢ တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသုးဒီး KNLA သုးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ဒီးကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ် ခးလီၤတပျီၤကြီၤကျိဖးဒိၣ်လၢသဝီပူၤအယိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အယိၣ် သဝီဖိတနီၤ ဘၣ်ယုၢ်မံၤဖျိးလၢပုၤကျါအဖၢမ့ၢ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်က့ၤလၢဟံၣ်တသ့ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢယၢ်န့ၣ်အါရံၤ ၂၈သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကညီၣ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပုၤယုၢ်မံၤဖျိးကမံးတံး (CIDKP) ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပုၤယုၢ် မံၤဖျိးလၢဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်အပူၤ ပုၤနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢၢ်အိၣ် ၄,၁၂၄၇၀န့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၣ်ယုၢ်မံၤဖျိးတဖၣ်အံၤ အိၣ်ဝဲဖဲ မဲၣ် ဝုၤ, မဲၣ်သ့ၣ်, တန့ၤ, ခူသ့ၣ်ထၣ်ဒီးမးလုလၢၢ်ကရူၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

မဲၣ်ဝုၤကရူၢ်

ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၁သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ် လဲၤတလၢကွံာ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤလီၢ်လၢ KNU တၢ်ဟံၣ် ဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒီး တဒုးသ့ၣ်ညါဆိလီၢ်ကဝီၤ KNU ပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤတဖၣ်ဘၣ်အယိၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢပယီၤသုးဒီး KNLA သုးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ဖဲတၢ်လီၢ်လၢအဘူးဒီး ဝၣ်သိလီၤသဝီ, မဲၣ်ဝုၤကရူၢ်, ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤပယုဲ NCA တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤအဆၢဒိၣ်-၈(ခ) လၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ “သုးဖိၣ်စု ကဝဲၤအသုးကျိၤတဖၣ် မ့ၢ်ကလဲၤန့ၣ်လီၤဆူ သုးဖိၣ်စုကဝဲၤအဂၤတၢ်ဟံၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဆိတၢ်ပျဲၣ်ဝဲ မး လဲၤန့ၣ်လီၤဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.”

ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးဝဲလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်^၇ (စကခ) နီၣ်ဂံၢ် (၈)အဖိလၢ ခိၣ်ချ့သုးရ့ၣ်^၈ နီၣ် ဂံၢ် (၄၀၂) လၢအအိၣ်ဆိလီၤအသးဖဲ ခူသ့ၣ်ထၣ်သုးကလၢၤအသုးဖိတဖၣ် ခးတပျီၤကြီၤကျိဖးဒိၣ်လၢ သဝီတဘျုး ဖျါဖဲမဲၣ်ဝုၤကရူၢ်ပူၤအယိၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုၢ်မံၤဖျိးလၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတဝၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. NCA တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤ အဆၢဒိၣ်-၉(ဘ) ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢ ကမျါ လၢအအိၣ်ဖဲ တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုး အိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒီးတၢ်တဘၣ်တဘၢလၢ ကမျါတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၀သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် KNLA သုးဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢ ပယီၤသုးခိၣ်ချ့သုးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ် (၃၃၈) ကထုး လီၤကွံာ်အသုးလၢအအိၣ်ဆိလီၤအသးဘူးဒီးမဲၣ်ဝုၤသဝီ, မဲၣ်ဝုၤကရူၢ်အပူၤ ဒီးကဘၣ်လဲၤအိၣ်ဆိလီၤက့ၤအသးလၢ ခူၣ်သ့ၣ်ထၣ်သုးကလၢၤ, ခူၣ်သ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်, ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် လဲၤအိၣ်က့ၤလၢ ဝီၢ်မ့ၢ်သုးကလၢၤ, ဝီၢ်မ့ၢ်ကရူၢ်, ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤအသုးတဖုအံၤဂ့ၢ်လိာ်ဝဲ KNLA သုးတၢ်ကလုာ်အယိၣ် KNLA သုးက့ၢ်နီၣ်ဂံၢ် (၅) သုး

^၆ တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤလၢ KNU ဒီးကီၢ်ပယီၤသုးဖဲ၂၀၁၂နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တဖၣ်ပျဲလၢကဟူးဂဲၤ လၢက့ၤဖဲ KNLAတၢ်ဟံၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ် ထဲၣ်ဝဲအုၣ်ဝဲဒီးဝဲဒီး ၁၅၀အုၣ်ဝဲဒီးအသုးကလၢၤတဖၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.

^၇ ကီၢ်ပယီၤသုးဝဲလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်အံၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးသုးရ့ၣ် (၁၀)ရ့ၣ် လၢကထီၣ်ဒုးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် သုးဝဲလီၢ်ခိၣ် သ့ၣ်အိၣ်လၢအိၣ်ဝဲ သုးစုသုးဟူးဂဲၤကရူၢ် (စပဟ) ၃၃ ဒီး (စပဟ) သၢဖုလၢၢ်အိၣ်ဒီးသုးရ့ၣ် ၃၃စုၣ်စုၣ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

^၈ ကီၢ်ပယီၤသုးခိၣ်ချ့သုးရ့ၣ်အံၤ အသုးဖိအိၣ်ဝဲ ၅၀၀၈၀ ဘၣ်ဆၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်အသုးနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤန့ၣ်ဒီး ၂၀၀၈၀န့ၣ်လီၤ. ကမၤနီၣ် မၤယၢ်အဝဲသ့ၣ်သုးအနီၣ်ဂံၢ်အဂီၢ်ကီၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အမူအိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ထီၣ်ဒုးတၢ်ဘၣ်ဆၣ် တဘျီတခိၣ် အဝဲသ့ၣ် အိၣ်ခိးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢစ့ၤကီးန့ၣ်လီၤ.

ရှၢၣ်နီၣ်ဂံၢ် (၁၀၂ ဒီး ၁၅) အသးဖိတဖၣ် စးထီၣ်ခးဝဲပယီၤသးလၢအဟူးဂဲၤဖဲဟီၣ်ကဝီၤအံၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အယီၤ ဖဲလၢဒံၣ်စဲဘၢၣ်ဒီတလၢအတီၢ်ပူၤန့ၣ် တၢ်ဒုးတဖၣ်ကဲထီၣ်အသးတလီၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အါန့ၢ်အန့ၣ် တၢ်ဒုးတဖၣ်ကဲထီၣ်အသး ဖဲလၢသဝီဖိတဖၣ် ကူးဘုကူးဟုအဆၢကတီၢ်အယီၤ သဝီဖိအါဒံၣ်အါဂၤ တကူး အိၣ်ဘၣ်လၢၤအဘုဟုဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤဘ--- လၢအအိၣ်ဖဲ ဒ---သဝီ, မဲၣ်ဝုၤကရၢ, န့ၣ်လိကီၢ် ဆၣ်တဂၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒံၣ်အံၤ, “လၢအပူၤကွၢ်န့ၣ် ပမၤအိၣ်ဘုလၢအိၣ်, တန့ၣ်အံၤဒု...တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အယီၤ ပမၤ အိၣ်ဘုတန့ၢ်လၢအိၣ်လၢၤဘၣ်. ပကလဲၤမၤတၢ်ဒီၤ လဲၤတဘျီလၢၤဘၣ်. နသ့ၣ်ညါလီၤ ခုးပျီၤကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ဒုးပျီၤ အယီၤပလဲၤလၢပခုးတဘျီလၢၤဘၣ်.”

ခိဖျါလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်ခးတပျီၤကြိကျိဖးဒိၣ်အယီၤ သဝီဖိဖဲဒ---သဝီတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်အိၣ်ကဒုဆူ တၢ်လီၢ်အဂၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၈သီ, ၂၀၂၁ နံၣ်န့ၣ် ဒ---သဝီအသီခါ အရွၤတ---ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ် KHRG ဒံၣ်အံၤ, “တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အသးတလီၢ်လီၢ်အယီၤ သဝီဖိတဖၣ်အိၣ်လၢသဝီပူၤတဘျီလၢၤဘၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယုၢ်ထီၣ်ကွၢ်လၢ သဝီပူၤန့ၣ်လီၤ.” ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၄သီ, ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ် ဒီၤအ--- လၢအမ့ၢ်သဝီဖိလၢအလဲၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖဲ န---သဝီ အကျါတဂၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒံၣ်အံၤ, “ပအိၣ်လၢတၢ်လီၢ်လၢအဘၣ်အဘၢလၢပဂီၢ်. သဝီဖိတနီၤလဲၤယုၢ်အိၣ်လၢ ထ---ဝုၤ ဒီးတနီၤတခီ ကအိၣ်ကဒုဝဲတၢ်လီၢ်လၢအဘူးဒီးပသဝီ ဘၣ်ဆၣ်ယတသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဘၣ်.”

ဒ---သဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ဟံၣ်တုၢ်ကွၢ်အဟံၣ်ယီၤဒုသဝီချ့သဒံးအယီၤ အဝဲသ့ၣ်ယုၢ်စိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိး တဖၣ် တန့ၢ်လၢလီၣ်လၢအဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟံၣ်တုၢ်ကွၢ်စ့ၢ်ကီး အဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီၤအ---ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒံၣ်အံၤ, “ပဟံၣ်တုၢ်ကွၢ်ပဟံၣ်ဒီးယုၢ်ထီၣ်ကွၢ်လၢသဝီပူၤအယီၤ ပယုၢ်စိၣ် ပကူကၤန့ၢ်ဒုၣ်ထဲ တစ့ၣ်ဒီၤလီၤ. ပဘၣ်ဟံၣ်တုၢ်ကွၢ်ပတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်. ပစံၣ်စိၣ်နီၣ်တၢၤတချုးနီၣ်တဘျီ စ့ၢ်ကီးဘၣ်.” န့ၣ်လီၤ. လီၤဆိဒုၣ်တၢ်ဖိသၣ်ဒီးပုၤသ့ၣ်ကုသးပုၤတဖၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်အယီၤ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဒီး တၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ်ညီဒိၣ်န့ၢ်ပုၤဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ကူတၢ်သိးလၢအကလၢၤ ဒီးက သံၣ်ကသီတအိၣ်အယီၤ ပုၤယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကူစါယါဘျါဘၣ်န့ၣ် လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်ခးလီၤနီၢ်စိၣ်ကျိဖးဒိၣ်တဖၣ်အယီၤ သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဆူ တၢ်လီၢ် အဂၤဒီး ကွီတဖၣ်ဘၣ်ပတုၣ်ကွၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တဖၣ်လၢအတြီၤမၤတံၢ်တံၢ်ဖိသၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၅သီ, ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ် ကညီၣ်ကူၣ်သုဆဲးလၢဝဲၤကျိၤ (KECD) ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲမဲၣ်ဝုၤကရၢအပူၤန့ၣ် ကွီ (၆)ဖျါၣ် ဘၣ်ပတုၣ်ကွၢ်ဝဲ မ့ၢ်လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢ လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီၤအ---ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပုၤဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနီၣ်တမံၤဘၣ် ဒီးအခဲအံၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တလၢလီၣ်ဘၣ်အဂ့ၢ်ဒံၣ်အံၤ, “အခဲအံၤ န့ၣ် ပဟးဟံၣ်လီၢ်အိၣ်ဆိပုၤအတၢ်ကဒဲကဒဲဒီးပအိၣ်အိၣ်ဒံး, ဘၣ်ဆၣ် တၢ်မၤတအိၣ်ဘၣ် ဒီးပမ့ၢ်အိၣ်ဒံၣ်အံၤယံၣ်ထီၣ်ဒု တၢ်ကီတၢ်ခဲကဘၣ်ပုၤဒိၣ်မးလီၤ.” အဝဲဟံၣ်ဖျါအါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ အခဲအံၤ အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်က့ၤလၢအသဝီဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ် ကက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ကဒဲဟံၣ်ဖိယီဖိတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်ကီၢ်ခဲ မ့ၢ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအယီၤ တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဝဲ သ့ၣ်ကမၤဝဲအဂီၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢတၢ်ဒုးလိာ်သးတဖၣ် ကဲထီၣ်အသးကွၢ်ကွၢ်ဒီးအယီၤ ဒ---သဝီဖိတဖၣ် က့ၤဆူအဟံၣ်တဘျီဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအ---တဲဖျါဘၣ်ယး မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကက့ၤဘၣ်ဆူဟံၣ်ကသ့ဆံးယံာ်လဲၣ်န့ၣ် တသ့ၣ်ညါဝဲဒီးဘၣ်အဂ့ၢ်ဒီးအံၤ, “ပှၤ မၤပဟးပှၤအိၣ်ကဒုဆိလၢသဝီချၢတစီၢ်ဖိ. ပှၤ (KNU လီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၢ်) တဲပှၤလၢတစီၢ်တလီၢ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤ ယံာ်တၢ်လံာ်တလၢဘျီလံာ်. ပက့ၤဆူဟံၣ်အဂီၢ် က့ၤတဘျီဒီးဘၣ်.” အဝဲစံးဘၣ်စ့ၢ်ကိး KHRG လၢ အဘၣ်ယိၣ်တၢ် လၢအတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူအဒိၣ်အမုၢ်ဒီးအံၤ, “ပယုၢ်အိၣ်အလီၢ်ခဲအံၤန့ၣ် တမ့ၢ်ပဟံၣ်ပယီၤဘၣ် ဒီးပတၢ်အိၣ်မူ ခါဆူညါစ့ၢ်ကိး တမ့ၢ်တၢ်လၢအဂၢၢ်ကျၢၤဘၣ်. ယလီၤဂၤဒ်ပှၤလၢတထံၣ်ကျဲတဂၤအသိးလီၤ. (...) ပကလဲၤယုၢ်ဖံးအိၣ် မၤအိၣ်တၢ်လၢပသးသမူအဂီၢ်ကသ့ဖဲလဲၣ်. ပကဘၣ်လဲၤယုၢ်ကဒီးဆူညါဖဲလဲၣ်. မ့ၢ်ပကဘၣ်ပှၤဆူညါ မ့တမ့ၢ်က ဘၣ်က့ၤကဒါလဲၣ်. ယဆိကမိၣ်တဘျီလၢဘၣ်.”

ယိၣ်လိာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်ကမံးတံာ်ဒီး ကညီၣ်ခိၣ်ယၢ်န့ၣ်ဒီးပှၤဂၢ်ဝိၣ်းဖဲကရၢ (KESAN)^၉ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၆သီ, ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ် သဝီဖိဖဲလၢ သဝီ ၃၀ဖျါၣ် ပှၤနီၣ်ဂံၢ်အါန့ၢ်ဒီးတကထိၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသး ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်တဘၣ်သးထီၣ်ဒါကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး လၢတၢ်လီၢ်ခဲတီၤ ဖဲမဲာ်ဝုၤကရူၢ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တဘၣ်သးတဘျီအံၤ ကိးသကြိထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ် ကပတုၣ်ကွံာ်တၢ်ဒုးထီၣ်ဒါကရၢဒီး ထုး လီၤကွံာ်အသး မ့ၢ်သံၣ်ဘိလၢကရၢၢ်တဖၣ်အဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဘျီယီၤန့ၣ်လီၤ.

ခုသ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်

KHRG တၢ်မၤနီၣ်မၤလၢဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ် ခးတပျီၤကြိကျိဖးဒိၣ်လၢခုသ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အယီၤ ခုသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတစီၢ်တလီၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲ လါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၅သီတုၤ ၃၀သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးလၢခုသ့ၣ်ထၣ်သးကလၢၤတဖၣ်ခးတပျီၤကြိကျိဖးဒိၣ်လၢခုသဝီတဖၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. စီၤလ---လၢအမ့ၢ် ခ---သဝီဖိဖဲခုသ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်တဂၤအံၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ယး ကီၢ်ပယီၤသး တဖၣ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဖဲ လါဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၉သီ, ၂၀၂၀နံၣ်အဂ့ၢ်ဒီးအံၤ, “အဝဲသ့ၣ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ် လၢဂီၤခိတဖျါၣ်ဝံၤ ခးလီၤကဒီးဝဲလၢဟါခိတဖျါၣ်. (...) အဝဲသ့ၣ်ခးလီၤခဲဖျါၣ်တဖျါၣ် တဘျီယီၤ ပအိၣ်လၢသဝီပှၤတဘျီလၢဘၣ် အယီၤပယုၢ်ထီၣ်လၢပှၤပှၤ(...) ဒီးပအိၣ်ဖဲပှၤကျါကဘၣ်ယုၢ်သီန့ၣ်သီညါ” န့ၣ်လီၤ. KHRG ပျီပှၤပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသးခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲ သဝီဖိတဖၣ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် လဲၤယုၢ်ပီၤဆူ ဝ---ဝှၤပူၤ ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်လၢအအိၣ်တ့ၢ်ဖဲအံၤကအိၣ်ထဲန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခ---သဝီဖိအဂၤတဂၤလၢအမ့ၢ် နီၢ်သ---လၢအလဲၤခိဖျါဘၣ်တၢ်တမံၤပီၤဒီးစီၤလ---ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ, “ပှၤလၢ (ကျိဖးဒိၣ်) ကဘၣ်ဘၣ်ဖးပှၤ. ဖဲ(ကျိချံ)ဖဲအခါပတနၢ်ဟူဘၣ်. အလီၤတဲာ်မၤပနၢ်ဟူအီၤ. အခိၣ်ထံးန့ၣ် ပယုၢ် လီၤလၢဟံၣ်ဖိလၢတစီၢ်ဖိ. ဝံၤတဘျီပဘၣ်ယိၣ်လၢ (ကျိချံ) ကဘၣ်ပဖိအယီၤ ပလဲၤယုၢ်ထီၣ် (ပှၤပှၤ).” အဝဲတဲလၢ တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤအယီၤ ဘၣ်လဲၤယုၢ်အိၣ်ကဒုဝဲဆူတၢ်လီၢ်အဂၤဒီးအိၣ်ဖဲန့ၣ် ၁၀သီန့ၣ်လီၤ. “ပအိၣ်လၢပှၤပှၤ၂၄န့ၣ်ဝံၤ

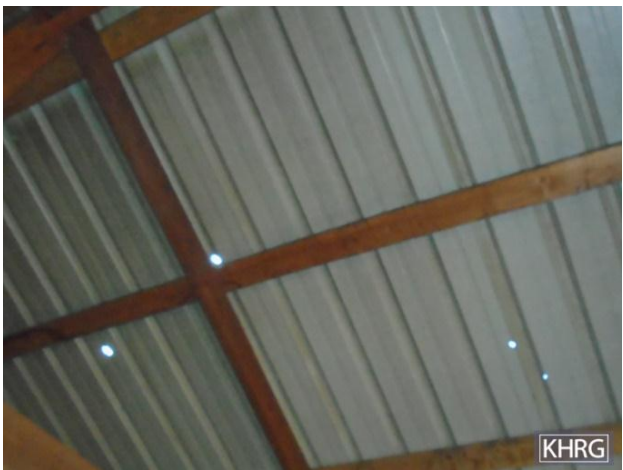
^၉တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤKHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤလၢ [Facebook page of the Salween Peace Park.](#)

ပလဲၤယုၢ်ယီၤက့ၤဆူ ယပျၢ်သဝီ, စ---သဝီ. ပအိၣ်ဖဲန့ၣ်ကဘၣ် စသီ (...) ဝံၤပဟဲက့ၤကဒါတၢ်တနံၤညါအံၤလီၤ. (လါယနူၤအါရံၤ ၉သီ, ၂၀၂၁)”

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အီၤဖဲ လါယနူၤအါရံၤ ၉သီ, ၂၀၂၁နံၣ်ဖဲ စ---သဝီ, ခူသ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ် ကီၢ်ရ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ပူၤတနီၤလၢသဝီဖိတဖၣ်တုၢ်အီၤ ဒ်သိးတၢ်ဒုးဒီး တၢ်ခးတပျီၤတြီၢ်ကျိးဖးဒိၣ်မုၢ်ကဲ ထီၣ်သးန့ၣ်အဲၤသ့ၣ်ကအိၣ်ခူၣ်သ့ၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤ တချုးလၢအယုၢ် အိၣ်ကဒုၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် အတၢ်ပူၤအိၣ်ဟံၣ်လံ ဘၣ်ဆၣ် တနီၤတအိၣ်ဒီးအယီ တုၤမုၢ်အဲၤသ့ၣ်ယုၢ်ဝံၤပဟဲက့ၤဒီး ခူၣ်ဟဲဝဲတၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

ကီၢ်ပယီၤသုးခးတပျီၤတြီၢ်ကျိးဖးဒိၣ်ဆူဒုသဝီပူၤတဖၣ် မၤဘၣ်ဒိသဝီဖိ အတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်ကျိးကရၢၣ်, ထံပီၤဘိဒီး ဟံၣ်ယီၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ် ဒီးဘၣ်ဒိသံသဝီဖိဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအယီ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသး သမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီ လၢလီၢ်ကဝီၤပူၤတတၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. နီၢ်သ---စံးဘၣ် KHRG လၢ ကျိးဖးဒိၣ်ချံအက့ လီၤဘၣ်အဟံၣ်ခိၣ် ဒုးအယီ အဟံၣ်ခိၣ်ဒုးဟးဂီၤ ဒီးအဲၤကပူၤလၢသီအဂီၢ်အစ့တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဲၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ, “ပဟံၣ် ခိၣ်ဒုးတဖၣ်အံၤ ပသုအီၤတသ့ၤလၢဘၣ်. ပကဘၣ်ပူၤလၢအသီလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပစ့တအိၣ်ဘၣ်. ပဟံၣ်ခိၣ်ဒုးအံၤ ယပူၤအီၤဖဲမဟံၣ်ကၢၢ်လီၤ.”

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အီၤဖဲ လါယနူၤအါရံၤ ၉သီ, ၂၀၂၁ နံၣ်ဖဲ စ---သဝီ, ခူသ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်

ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသး ခိၣ်ချ့သးရှၢၣ် (၄၀၂) ခးလီၤကြီၣ်ကျိဖး ခိၣ်ဆူသဝီပူၤအယံ ကျိဖးခိၣ် အကုတဖၣ် မၤဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ သဝီဖိအကျိး, ဟံၣ်ယီၤဒီးထံပီၤဘိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ -KHRG)

တုၤတၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဒီး သဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်ထီၣ်ကွံာ်လၢအနူသဝီပူၤ ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဒုးဝံၤအလီၢ်ခံ အဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤလၢ အနူသဝီပူၤလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤဒီး အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယီၣ်လၢခါဆူညါအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးကဒီးန့ၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးပူၤအယံ အဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူလၢအဂၢၢ်ကျါၤအဂီၢ် တသ့ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤဆ---လၢအမ့ၢ်သဝီဖိအကျါတဂၢၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ, “ပဘၣ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤ ဘၣ်ဒ်ပတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကဖံးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်လၢပဟံၣ်ယီၣ်တၢ်ဟဲန့ၣ်အဂီၢ်. ပဖိစ့ၢ်ကီးတထီၣ်ဘၣ်ကွံာ်လၢဘၣ်. ပတၢ်ဟဲန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ပဆိကမိၣ်ဒုၣ်ထဲလၢ မ့ၢ်ပကဘၣ်ယုၢ်ကဒီးအခါဖဲလဲၣ် မ့ၢ်ပကဘၣ်ယုၢ်ဆူတၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်အ ဂ့ၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ယုၢ်အိၣ်ခူသ့ၣ်လၢတြီၤလၢန့ၣ် မ့ၢ်ကဘၢစ့ၢ်ဖါ မ့တမ့ၢ် ယကဘၣ်လဲၤယုၢ်ဆူညါလၢတၢ်လီၢ် အဂၢၢ်တတီၤ တခီၤခါ.” န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ခိၣ်န့ၢ်အီၤဖဲ လၢယနူၤအါရံၤ ၉သီ, ၂၀၂၁ နံၣ်ဖဲ ၁---သဝီ, ခူသ့ၣ်ထၣ်ကရူၢ်, ဇွဲၣ်လိ ကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၢ် ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစ့ၣ်တခီၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ သဝီဖိတဖၣ်ဟဲက့ၤလၢအသဝီန့ၣ်လီၤ. နဲကညီၣ်လုၢ်တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်အသိး အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲက့ၤစိၣ်ယုၢ်ဒီးယုၢ်မဲလၣ်လၢကခွဲးလီၤဝါလီၤက့ၤအဟံၣ်ပူၤယီၣ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတခီၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ဟံၣ်လၢအကစၢ်တဟဲက့ၤဒီးဘၣ်အဂီၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-KHRG)

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်ကွံာ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဒီး သးဖိၣ်စုကဝဲၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ် ဒုးတၢ်ယၢ်တဖၣ်အယံ အဝဲသ့ၣ်ကွံာ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်အဖၤမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤသး ဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် ဟူးဂဲၤဒီးခးလိာ်သးန့ၣ် သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်အပူၤ, ကဟးထီၣ်က့ၤ လီၤယုၢ်ဖဲယုၢ်မၤတၢ်တညီၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်သ---အနီၣ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ, “ပုၤဂၤဟဲက့ၤဒီး... ယဟဲ က့ၤလီၤ. ပုၤမ့ၢ်ယုၢ်ကဒီးတခီၤ ယကဘၣ်ယုၢ်ကဒီးစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပျံၤတၢ်န့ၣ်, ပကဘၣ်ယုၢ်လီၤ. ပဟဲက့ၤသန့ၣ် က တၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျါၤတအိၣ်ဒီးပုၤဘၣ်” န့ၣ်လီၤ.

ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်

CIDKP ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ, စးထီၣ်လၢလါဒံၣ်ဖဲဘၣ် ၁၁သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ် က့ၤစးထီၣ်တုၤကဒါ အသးသိလုၣ်ကျဲဖဲ ဆိမံၤလုၢ်ဒီးမ့ၢ်သးအဘၣ်စၢၤ, လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. (ကီၢ်ပယီၤသးသိလုၣ်ကျဲတဘိ အံၤန့ၣ် ဆဲးကျိးသဂၢၢ်ယီၤဝဲ သၢဘိၤ, ဆိမံၤလုၢ်, ခိၣ်ဖျိးလုၣ်ခိၣ်, ကဘိဆိ ဒီးမ့ၢ်သးသးကလၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.) ကီၢ်ပ ယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်လိာ်တဲသကိးဆိတၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိဘၣ်အမဲာ်ညါ တဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ပျဲ လၢ

ပှၤန့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤတဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသး ခိၣ်ချ့သးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ် (၅၈၉ ဒီး၃၅၀) သးကျိၤတဖၣ် စးထီၣ် ဟူးဂဲၤဟးဝုၤဝီၤဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤလၢ အတၢ်တုၤသးသိလ့ၣ်ကျဲအဂီၢ် ဖဲခိၣ်ဖျးလ့ၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ဘွဲးသးကလၢၤ အဘၣ် စၢၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၄သီ, ၂၀၂၀န့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢ KNLA သးက့ (၃), သးရ့ၣ် (၉) ဒီးကီၢ် ပယီၤသး ခိၣ်ချ့သးရ့ၣ် (၅၈၉) ဖဲချၢၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤလၢအအိၣ်ဖဲ ကပုၤဒီးဘၣ်ဘွဲးသးကလၢၤအဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးဝံၤအလီၢ်ခဲ ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ဆုၤအါထီၣ်အသးနီၣ်ဂံၢ်လၢအမ့ၢ် ခိၣ်သးရ့ၣ်¹⁰ (၇၅ ဒီး၉၂) အသးတဖၣ် ဒီးဟဲ ဆီလီၤအသးဖဲ တၢ်ကဲထီၣ်သးအလီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢသးသိလ့ၣ်ကျဲအံၤ လဲၤခိယီၤဘၣ်ဝဲ ပှၤယုၤမ့ၢ်ဟးဖျိအိၣ်ခူ သ့ၣ်တၢ်အလီၢ်ဒီး KNLA/KNDO သးကလၢၤပတြီၤတဖၣ်အလီၢ်အယိဒီး ဖဲကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ဟဲဆီလီၤအသးဟူးဂဲၤ ဝဲဖဲလီၢ်ကဝီၤတဖၣ် အံၤန့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်တ့ၢ်ဝဲလၢ သးဖိၣ်စုကဝဲၤခဲဖုအံၤအဘၣ်စၢၤအဘျီတဖၣ်အဘျီလံန့ၣ်လီၤ.¹¹

ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၈သီ, ၂၀၂၀န့ၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ခးတပျီၤကြီၤကျိဖးဒိၣ်တဖၣ်အယိ ကျိဖးဒိၣ်ချံတဖၣ်လီၤဘၣ်ဝဲ လၢတၢ်ဟံၤလီၤဆီပှၤလီၢ်ယံၤလၢတၢ်ဒီးသးဒါခိၣ်န့ၣ်တၢ်ဆါသံသတြီၤအလီၢ် ဖဲအဘူးဒီးဆီမံၤလုၢ်သဝီ, ဆီမံၤလုၢ် ကရူၢ်, လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျိဖးဒိၣ်ချံတဖၣ် တလီၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်နီတဖျၢၣ်ဘၣ် ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢ အမၤပျံၤမၤဖး လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဒုးကဲထီၣ်အသးအယိ သဝီဖိဒီးဆုၣ်ချ့ပှၤမၤတၢ် ဖိတဖၣ်ဘၣ်ယုၤ ထီၣ်ကွံၣ်ဝဲလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ်ယုၤစိၣ်ဝဲ ကသံၣ်ကသီ, စံၤလၢ, ဘဲးထရံၤ, ဟုသး ဒီးတၢ်ဖိအိၣ် တုၤအိၣ်ပိးလီတဖၣ် ဖဲတၢ်ဟံၤလီၤဆီအလီၢ်အံၤတန့ၢ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ် ကီၢ်ပ ယီၤသးခိၣ်ချ့သးရ့ၣ် (၆၀၃ ဒီး၃၅၀), ခိၣ်သးရ့ၣ် (၅၇, ၉၂ဒီး၇၅) တဖၣ် ဟူးဂဲၤဝဲဖဲတၢ်ကဲထီၣ်သးအလီၢ်အံၤန့ၣ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သးလၢအခး လီၤကျိဖးဒိၣ်မ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တဖုလဲၣ် ဒီးအသးရ့ၣ်သးထံးမတၢ်လဲၣ်, ဘၣ်မန့ၢ်အယိ အဝဲသ့ၣ် ဘၣ်ခးလီၤနီၤစါကျိဖးဒိၣ် အံၤလဲၣ်န့ၣ် KHRG မၤလီၤတၢ်ဝဲတန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. KHRG ပျီပှၤပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ ဟံၤဖျါ ထီၣ်ဝဲလၢ စးထီၣ်လၢ လၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၈သီ, ၂၀၂၀န့ၣ် တုၤ လၢယနူၤအါရံၤအခၢၣ်သး ၂၀၂၀န့ၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ် လီၢ် ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် နၢ်ဟူ ကျိဖိဒီးတၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်အကလုၢ်သီၣ်ကိးနံၤဒဲးယၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၁၁သီ, ၂၀၂၀န့ၣ် ကဘၣ်ဖဲ ဂီၤခိ (၆း၄၅ န့ၣ်ရံၣ်) အဆၢကတီၢ်န့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဝဲလၢ KNLA သး ဒီးကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်အဘၣ်စၢၤဖဲ ယဲဒါကရူၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. (KHRG တန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လီၤအမံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်) တၢ်ကဲ ထီၣ်သးအဆၢကတီၢ် ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ကအိၣ် ၃၀တုၤ ၄၀ဖျၢၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးတဘျီ အံၤဝံၤဝဲ ဖဲဂီၤခိ (၈း၁၅ န့ၣ်ရံၣ်) အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တနံၤယီ ဖဲဟါလီၤခိဆၢကတီၢ်န့ၣ် သဝီဖိနၢ်ဟူဒဲး ကျိဖးဒိၣ်သီၣ် ၃ထံၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၁၂သီ, ကဘၣ်ဖဲ ဂီၤခိ (၇း၅၅ န့ၣ်ရံၣ်) န့ၣ် သဝီဖိနၢ်ဟူကဒီး ကျိဖးဒိၣ် လီၤသီၣ်၂ဖျၢၣ်ဒီးကျိဖိတဖၣ် သီၣ်ထွဲအခံၤန့ၣ်လီၤ. KHRG ပျီပှၤပှၤမၤတၢ်ဖိဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ စးထီၣ်ဖဲလၢဖုၤ ဩၤအါရံၤ ၁၁သီ တုၤ ၁၅သီ ၂၀၂၀န့ၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ဆုၤအါထီၣ်အသးနီၣ်ဂံၢ်လၢလၢဒိၣ်ကီၢ် ဆၣ်ပူၤ ဒီးဖဲဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤအပူၤန့ၣ် ပယီၤသးအသိလ့ၣ်တဖၣ် ဟးဝုၤဝီၤလၢကီၢ်ဆၣ်အပူၤအိၣ် ၅၁ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

¹⁰ ကီၢ်ပယီၤသးခိၣ်ချ့သးရ့ၣ်တဖုအသးနီၣ်ဂံၢ်ကဘၣ်အိၣ် ၅၀၀၈န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကီၢ်ပယီၤခိၣ်ချ့သးရ့ၣ်တဖၣ် အသးနီၣ်ဂံၢ်နီၢ်နီၢ်တခိ စုၤန့ၢ်ဒီး၂၀၀၈န့ၣ်လီၤ.အယိကဟံၤပနီၣ်သးဖိနီၣ်ဂံၢ်လီၤတၢ်အဂီၢ်ကိဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အနီၢ်နီၢ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်ခိးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤ အဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ် တဘျီတခိၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤထီၣ်ဒုးစ့ၢ်ကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

¹¹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤ KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၤလၢ CIDKPအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အိၤဖဲ လၢယနူၤအါရံၤ ၁၉သီ, ၂၀၂၁နံၣ် ဖဲၣ်---သဝီ, ယဲၤဒၢကရူၢ်, လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ချၢၣ်လွံၤထူၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိးဒိၣ်လီၤ တၢ်ပိၤဖးထီၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကျိးဒိၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ခးလီၤအိၤလၢ ကီၢ်ပယီၤသး ဒိၣ်ချ့သးရှၢၣ် (၆၀၃) လၢအဘၣ်တၢ်တိၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲအိၤလၢ သးရှၢၣ်ခိၣ်မိၤမိၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-သဝီဖိ)

ဒိဖျိလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ခးလီၤတဖျါကြီၣ်ကျိးဒိၣ်အယိ စးထီၣ်လၢလါဒိၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် သဝီဖိလၢ ယဲၤဒၢဒီးစိၤကးဒၢကရူၢ်ပုၤသဝီဖိ ၄ဖျါၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၤဟးဖျိးလၢတၢ်လီၤတတီၤဘၣ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. ည---သဝီဖိလၢအဘၣ်ယုၢ်မ့ၤဟးဖျိးအိၣ်ခဲလၢၣ် ၂၂၈၈ဒီး န---သဝီဖိလၢအဘၣ်ယုၢ်မ့ၤဟးဖျိးအိၣ် ၃၇၅၈န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၈သီ, ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ် CIDKP ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ယဲၤဒၢဒီးစိၤကးဒၢကရူၢ်ပုၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၤခဲလၢၣ်အနီၣ်ဂံၢ် အိၣ်ဝဲ ၁,၁၉၅ ဂၤန့ၣ်လီၤ.

KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂီၤလၢလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အအိၣ်ဖဲလၢမးရှး ၂သီ, ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ည---သဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၤဟးဖျိးဝဲပ ဝ---တၢ်လီၢ်, လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ချၢၣ်လွံၤထူၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-သဝီဖိ)

ည---, ရှ---ဒီးန---သဝီဖိတနီၤ လဲၤယုၢ်အိၣ်ကဒုဝဲပ---တၢ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်စံးဘၣ် KHRG လၢ တၢ်ကရၢကရိၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ် လဲၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ခူသ့ၣ်တၢ်အလီၢ်တတူၤဘၣ် မ့ၢ် လၢတၢ်တြီတၢ်ယၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအကျဲဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ အဝဲသ့ၣ် တဖၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲဒီးကသံၣ်ကသီတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ် ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်မ့ၢ်ဟဲအိၣ်ထီၣ်န့ၣ် သဝီဖိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်လဲၤဆူလၢဒိၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်လၢတၢ်ပျံတၢ်ဖုးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အ ပူၤဘၣ်ဆၢအဝဲသ့ၣ်လဲၤဝဲတသ့ကိးဘျီဒဲးဘၣ် မ့ၢ်လၢတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်လီၤဘၣ် ယိၣ်တဖၣ်အိၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢမးရှး ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ် ည---သဝီဖိလၢအသးနံၣ်အိၣ် ၇၈နံၣ်တဂၤ အသးသမူက တၢ်ကွံၣ်ဝဲပ ဝ---

တၢ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်န့ၣ် အဝဲအိၣ်တဆူၣ်ဘၣ်ဆၢ တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ် ထွဲကဟုကယၢ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

KHRG ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤလၢ လီၤကဝီၤသဝီဖိအ အိၣ် ဖဲလါမးရှး ၂၀၁၂ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲ ည---သဝီဖိလၢအအိၣ် ဂ့ၣ်န့ၣ်တဂၤအံၤ အိၣ်ဝဲဖဲ ပ--- တၢ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်, ယဲဒၢကရၢ, လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ချၢၣ်လွံာ်ထုၣ်ကီၢ်ရှၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်တဆူၣ်လၢ တၢ်ဆူးတၢ် ဆါမန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ် သဝီဖိတဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ် ဒီးအဝဲတဒီး န့ၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ် လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-သဝီဖိ)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဖဲ လါမးရှး ၁၀၀၀, ၂၀၂၁ နံၣ် ဖဲ ပ---တၢ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်, ယဲဒၢကရၢ, လၢ ဒိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ချၢၣ် လွံာ်ထုၣ်ကီၢ်ရှၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲ ည---သဝီဖိလၢ အအိၣ် ဂ့ၣ်န့ၣ်တဂၤအံၤအစိၣ် ဒီး အသးသမူကတၢ်ကွံာ်ဝဲလၢတၢ် ဆူးတၢ်ဆါအယီၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

ခိဖျါလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ် ခးလီၤတပျါတပျါကြီၣ်ကျိဖးဒိၣ်အယီၤ ကိုၣ်ဥဖျါလၢယဲဒၢကရၢ, လၢဒိၣ် ကီၢ်ဆၢပူၤဘၣ်ပတုာ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါမးရှး ၉၀၀, ၂၀၂၁ နံၣ်န့ၣ် KHRG ပျီပူၤပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ည---သဝီဖိဒီး KECD ကိုၣ်သရၣ်သရၣ်မုၢ်တဖၣ် ဂုာ်ကျဲးစးဝဲအဂ့ၤကတၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့ဆူဖိသ့တဖၣ်အဂီၢ်ဖဲပ---တၢ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိုၣ်သရၣ်သရၣ်မုၢ်တဖၣ် ရဲၣ်ကျဲးန့ၣ်ကွၢ်ဝဲ နံၣ် ကတၢ်တၢ်ဒီးဖဲဒီးမၤစ့ၢ်ကိးဝဲန့ၣ်ကတၢ်တၢ်ပျါကိုၣ်အမူးလၢပုၤပူၤ ဖဲလါမးရှး ၆၀၀, ၂၀၂၁ နံၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်န့ၢ်အီၤဖဲ လၢမးရှး ၆သီ, ၂၀၂၁ နံၣ်ဖဲ ပ---တၢ်ယျၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်, ယဲၤဒၢ ကရူၢ်, လၢဂီၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲည--သဝီဖိ, ကွီဖိ, ကွီကမံး တံၣ်ဒီးကွီသရၣ်သရၣ်မ့ၣ်လၢအဘၣ်ယျၢ်မ့ၢ်ဟးဖျါးတ ဖၣ် ဒိသကိးတၢ်ဂီၤလၢပျၢ်ပူၤဖဲအဝဲသ့ၣ် မၤဝဲတၢ်ပျၢ်ကွီ အမူးဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်န့ၢ်အီၤဖဲ လၢနီၣ်ဝဲဘၢၣ် ၇သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲ စတုၤဟံၣ်ကဝီၤ, လၢမ့ၢ်လၢကရူၢ်, ဘျဲးဒဲးကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါဝဲ တၢ်သမံသမိး ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါအတြၢလၢ သဝီဖိဒီး (KDHW) တုထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်စးထီၣ်ဟူးဂဲၤတန့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.သဝီဖိတဖၣ်အိၣ်ဖိၣ်တဲသကိးဝဲဘၣ်ဃး ကရၢၣ်ကျဲၤမၤန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်န့ၢ်အီၤဖဲ လၢနီၣ်ဝဲဘၢၣ် ၂၀၂၀ နံၣ်, ဖဲယွၤသ့ၣ်သဝီ, ကိးတရံးကီၢ်ဆၣ်, နူသထူၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါဝဲ တၢ်သမံသမိးခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါအတြၢလၢခွၢ်အိၣ်ယုၣ်ပဒိၣ်, ကညီၣ်ဒိကလုာ်ပၤကီၢ်သုးဒီး ဆူၣ်ချ့ပူၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲဝဲန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

ပူၤဘၣ်ယျၢ်မ့ၢ်ဟးဖျါးဖဲ ပ---တၢ်ယျၢ်မ့ၢ်ဟးဖျါးအလီၢ်တဖၣ် ယျၢ်စိာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးလၢအဟံၣ်ဖိယီဖိဂီၢ်န့ၢ်ထဲတဆံးတက့ၢ်ဇိၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်အိၣ်တနီၤလၢ KNU အအိၣ်ဒီးပူၤနီၢ်တဂၤတၢ်သးအိၣ် တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟံၣ်တုၢ်ကွၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အယိၣ် အဝဲသ့ၣ်ကမံးအိၣ်မၤအိၣ်က့ၤတၢ်လၢအတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်တသ့လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မ့ၢ်လၢထီၣ်န့ၣ် ဟံၣ်ခိၣ်, လီၤဆိဒဲၣ်တၢ်ပိာ်ခွါတဖၣ် ဘၣ်က့ၤဟံးအိၣ်ခူသ့ၣ်တၢ်အိၣ်လၢအနူသဝီပူၤဒ်သိးအဟံၣ်ဖိယီဖိကအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်, က့ၤဘၣ်လီၤဒီးက့ၤကွၢ်ထွဲက့ၤအဟံၣ်ယိဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ် အိၣ်ဆိလီၤအသးလၢအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ကဝီၤပူၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်အယိၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤထီၣ်က့ၤ လီၤလၢတၢ်လီၤပျဲၤလီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အီၤဖဲ လါယနူၤအါရံၤ ၁၁သီ, ၂၀၂၁နံၣ် ဖဲ ယဲၤဒၢကရူၢ်, လၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်, ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ပဲ ည---ဒီးန---သဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢပုၤလၢကျါန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-သဝီဖိ)

ဖဲလါယနူၤအါရံၤ ၁၈သီ, ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ် ည---သဝီဖိလၢအမံၤမ့ၢ် စီၤဖ---တဂၤအံၤ ဖဲအကလဲၤကျိၣ်ဝၣ်ဆါလၢက မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤအတီၢ်ကရၢၢ်ဂီၢ်အခါ ကီၢ်ပယီၤသုးဖိတဖၣ်ခးစိယီၤအီၤလၢကျိၣ် ဖဲအသဝီယၢၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ဂ့ၤလၢကျိၣ်ရံၣ် တဘၣ်အီၤဘၣ် ဒီးအဝဲယုၢ်ပူၤဖျးကွံာ်အသးန့ၢ်ဝဲဒၣ်ဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. နီၣ်န့ၣ်အသိး ဖဲ လါယနူၤအါရံၤ ၁၉သီ, ၂၀၂၁နံၣ် ကဘၣ်ဖဲ ဂီၤခီၣ် ၉န့ၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် စီၤယ--- လၢအမ့ၢ်မ---သဝီ ပုၤယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအကျါတဂၤအံၤ က့ၤဘုၣ် လီၤအထိးလၢသဝီပူၤအဆၢကတီၢ် ကီၢ်ပယီၤသုးခိၣ်ချ့သုးရၢၣ် (၆၀၃)ခးလီၤကျိၣ်ဆူသဝီပူၤအယံ ကျိးဒိၣ်က့ဘၣ်ဒိ ဖျိသဂၢၢ်အခိၣ်ကံၣ်ဒုၣ်ခံၣ်လၢၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးခိၣ်ချ့သုးရၢၣ် (၆၀၃)တဖုအံၤ ဟူးဂဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢ အသုးတုၤသိလ့ၣ်ကျဲတဖၣ်အဂီၢ် လၢလၢၢ်ဒိၣ်ဒီးဆိမံၤလျှော်ဟီၣ်ကဝီၤအဘၢၣ်စၢၤပူၤအံၤန့ၣ်လီၤ. သုးရၢၣ်တဖုအံၤဘၣ် တၢ်တီၣ်ခိၣ်ရံၣ်မဲအီၤလၢသုးရၢၣ်ခိၣ်မိၤမိၤစိန့ၣ်လီၤ. စီၤယ---ဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤဝဲတၢ်ကူၤစါယါဘျဲဖဲ KNU လၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ် ဝဲလီၢ် ကညီၣ်ဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲကျိၣ် (KDHW) တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒၢးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အိၤဖဲ လၢယၢ်အါရံၤ ၁၉သီ, ၂၀၂၁န့ၣ် ဖဲ မ---သဝီ, ယဲဒၢကရူၢ်, လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွံၣ် ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုၣ်တခီၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသုးခိၣ်ချ့သုးရၣ်(၆၀၃) ကျိဖးဒိၣ်ချ့အက့ၢ် ဘၣ်ဒိဝဲစီၤယ---အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုၣ်တခီၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ သဝီဖိတဖၣ်လဲၤယိးယီၤဝဲ စီၤယ--- အံၤဆူ KDHW တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒး ဖဲ KNU လၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဝဲဒၢလီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-သဝီဖိ)

ဖဲတၢ်ကွဲးလံာ်တဘျီအံၤအဆၢကတီၢ် ပုၤယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢလၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်တဖၣ် တက့ၢ်ဘၣ်ဒိးဆူအူသဝီဘၣ်န့ၣ် လီၤ. ဖဲလၢမးရး ၉သီ, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် KHRG ပျီပူၤပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ခးလီၤနီၤစီၤ ကျိဖးဒိၣ်တဖၣ် ကဲထီၣ်ဒိးအသးကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲဒ်အံၤ, “တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢ KNLA သုးဒီးပယီၤပခိၣ်သုး ပုၤဘျီလဲၣ်န့ၣ် ယၢ်အဘျီတဘျီလၢဘၣ်. တၢ်ဒုးန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးတလီၢ်လီၢ်” န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ကီၢ်ပယီၤသုး တဖၣ်အံၤ ဆိလီၤအါထီၣ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၢ်အသိလၢယဲဒၢကရူၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အယိဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၢ်တဖၣ်အံၤ ကဲထီၣ်တၢ် လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢမုၢ်တဖၣ်အဂီၢ် တကးဒိးဘၣ်အမဲာ်ညါ ကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ နူသဝီဖိအဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ည---သဝီဖိအပနၢ်ယီၢ်ဘၣ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၢ်ဒီးသံကွံာ်ဝဲ အိၣ်ဘၣ်ဆၣ် KHRG မၤနီၣ်မၤယါတၢ် ကဲထီၣ်သးမုၢ်နံၤမုၢ်သီလီၤတၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တြီၤမၤတံာ်တၢ်လၢ လီၢ်ကဝီၤပုၤ ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်ကက့ၢ်ဆူအူသဝီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်

ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၈သီ, ၂၀၂၀န့ၣ်န့ၣ် KNDO သုးရၣ် (၂) အသုးခိၣ်ဒိၣ်ဂီၢ်ဂီၢ် စီၤစးသ့ ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဝဲလၢ BGF သုးလၢအအိၣ်ဆိလီၤအသးဖဲ ယိၤကျါသုးကလၢၤ, ယိၤကျါကရူၢ်, ဘံလ့ကီၢ်ဆၣ်, နူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ် ကထုးလီၤကွံာ် အသုးကလၢၤအလီၢ်ခံကတၢ် လၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၃၀သီ, ၂၀၂၀န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တနံၤယီၤန့ၣ် KNDO သုးရၣ် (၂) အသုးရၣ်

ခိၣ်ခံ လဲၤထံၣ်လိာ်စ့ၢ်ကိးအသး ဒီး BGF သးရၢၢ် (၁၀၁၃), သးဒု (၁) အသးဆ့ၣ်ခိၣ် စီၤမ့ၣ်ဝု ဖဲယီၤကျါသဝီပူၤဒီး တဲသကိးဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဂၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ် စီၤမ့ၣ်ဝုတခီ က့ၤစံးဆၢကဒါ KNDO လၢ, “တၢ်ကလုာ်လၢတၢ်ဖီခိၣ် မ့တလီၤဘၣ်ဒု...ပထုးလီၤကွၢ်ပသးကလၢၤတသ့ဘၣ်. နမ့ဘၣ်သးထီၣ်ဒုးပုၤတခီ ဟဲထီၣ်ဒုးသၢၤ” န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယံ ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၂၁, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဝဲလၢ KNDO သး ဒီး BGF သးအဘၣ်စၢၤ, ဒီး BGF သးဖိတနီၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲဒုန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၉၁, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် ဟ---သဝီဖိ စီၤရ--- ဒုး သ့ၣ်ညါ KHRG ဘၣ်ယးတၢ်ဒုးကဲထီၣ်အဂ့ၢ်ဒဲအံၤ, “တၢ်ဒုးတဘျီအံၤယံၣ် ကဘၣ် ၃၀မံးနံး. အစးထီၣ်သီသီန့ၣ် အဝဲ သ့ၣ်ခးလိာ်သးအါတစးဝံၤ အဝဲသ့ၣ်ခးလိာ်ကျိဖးဒိၣ်တဘျီပျၢၣ်ညါ. ဝံၤအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ပတုၢ်တစီၢ်ဖိဒီး က့ၤခးကဒီး ဝဲဒုန့ၣ်.” န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၈၁, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် န့ၣ်ပျၢၣ်ယၢ်ကိာ်ရၢၢ် BGFသးရၢၢ် (၁၀၁၃ ဒီး ၁၀၁၄) တဖၣ် ဆုၤအါထီၣ်အသးဖိ ကဘၣ် ၁၀၀၈၁အံၤ ဟဲတုၤယီၤဝဲဖဲယီၤကျါသးကလၢၤန့ၣ်လီၤ. စီၤရ---တဲဘၣ်ယးတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်ဒဲအံၤ, “ယဲယကဲသဝီဖိလီၤအယံ အဝဲသ့ၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျါအိၣ်ဒဲလဲၣ်တခီယတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟဲတုၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ် ကိးအိၣ်ဖိၣ်သဝီသ့ၣ်ကုသးပုၤတဖၣ် (...) ဒီးတဲဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကမၤတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖဲအံၤတန့ၣ်, မ့ဝံၤအဝဲသ့ၣ်ကက့ၤက ဒါဒါ မ့တမ့ၢ်ကအိၣ်ဒါန့ၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ကလုာ်အဖီခိၣ်” န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ BGF သးဆုၤအါ ထီၣ်အသးနီၣ်ဂံၢ်ဒဲအံၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢလီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. “ဖဲပနာ် ဟူတၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤတဘျီယီၤ ပကဲသဝီဖိတဖၣ်ဒုပပျၢၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်. (...)ဖဲပထံၣ်သးတဖၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အါထီၣ်ဒီး ပဆဲ ကမိၣ်လၢ တၢ်ဒုးကက့ၤဆ့ၣ်ထီၣ်ကဒါ” န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၉၁, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် အသးသီတနီၤက့ၤလီၤက ဒါဆုအတၢ်လီၤလဲ ဘၣ်ဆၣ် သးသီတဖၣ်အံၤ အိၣ်တုၤလၢသးကလၢၤအိၣ်ဒဲး ၆၀၈၁န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဒီး BGF သးအတၢ်မၤဆ့ၣ်ထီၣ်အသးဂံၢ်ဘါအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပျၢၤတၢ်ဖုးလၢသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ် ဒီးဘၣ် ယိၣ် ဝဲလၢတၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဘၣ်ဖုးန့ၣ်လီၤ. အယံအဝဲသ့ၣ်က့ၤဆ့ၣ်ဟံတၢ်ပူၤလၢကအိၣ်ရၢၢ်သ့ၣ်ဝဲဖဲ တၢ်ဒုးမ့ၢ်အါထီၣ် အဆၢကတီၢ် ဒဲအဝဲသ့ၣ်မၤတုၤဝဲတချုးလၢတၢ်မၤတၢ်အတုၢ်တၢ်ခးဒဲးဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. စီၤဟ---စံးဝဲဒဲအံၤ, “တၢ်ပူၤလၢပရူၣ်ဟံယၢ်အပူၤကွၢ်တဖၣ် ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဘၢအပူၤလၢဟံလံ. ကပဘၣ်က့ၤဆ့ၣ်ထီၣ်ကဒါ. ပမ့န့ၣ်ဟူကျိ သီၣ်န့ၣ် ပကစံၣ်န့ၣ်လီၤလၢအပူၤ. အခဲအံၤ ဖိသ့ၣ်ဒီးပုၤပိာ်မုၢ်တဖၣ် မံၤလၢတၢ်ပူၤ. ယသံကွၢ်အဝဲသ့ၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ် တဲယၤလၢ မ့ၢ်မ့ၢ်ဟါဟါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကသါဘၣ်တဘျီဘၣ်.” အဝဲဟံဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ပိာ်ခွါနီၢ်ဒိၣ်တဖၣ် ဘၣ်စံၣ် မံၤလၢပုၤပူၤ, လၢသဝီချါ မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ BGF ဒီးပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် ကဖိၣ်ဘၣ်ဖုးပီၤတၢ် လၢမုၢ်နၢ ခိအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.¹²

ပိာ်ခွါနီၢ်ဒိၣ်လၢပ---သဝီကပိာ်ကဟံ, နိၣ်ဘၢၣ်ဘီကရၢၢ်, ဘံလုကိာ်ဆၣ်စ့ၢ်ကိး ဟးစံၣ်မံၤလၢသဝီချါဒဲးဒီးအဝဲ သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၈၁, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် လီၤကဝီၤသဝီဖိနီၢ်က---စံးဘၣ် KHRG လၢ စးထီၣ်လၢတၢ်ဒုး ကဲထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ် အဖိခွါဒီးအဝဲဘၣ်စံၣ်မံၤလၢသဝီချါပုၤပူၤန့ၣ်လီၤ. “တၢ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ပျၢၤတၢ်ဖိၣ်ပီၤ တၢ်အယံ. အဖဲတဲဘၣ်ယးအတၢ်လဲၤဖိဖျိလၢအပူၤကွၢ် လုထုၤစီၤအဆၢကတီၢ် (၁၉၇၀-၁၉၈၀) ဒီးစံးဝဲလၢ, “ပုၤ မ့ၢ်ဖိၣ်သးပီၤတၢ်န့ၣ် သုကဘၣ်ဝံတၢ်” အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတဲဘၣ်ယး တကီၢ်ခါသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ဟဲအိၣ်ထီၣ် ကဒါဒီးသဝီဖိအဂၤဟ့ၣ်ပလီၢ်တၢ်အယံ တၢ်ပျၢၤတၢ်ဖုးတဖၣ်အံၤဟဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. “ပနာ်ဟူလၢ ပယီၤသးတဖၣ်

¹² တၢ်ဂၢ်အလၢအပဲၤဘၣ်ယးသးမၤဆ့ၣ်မၤစိးပုၤကမုၢ်တချုးဒဲးလၢ ၂၀၁၂ တၢ်မၤတၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးပတြီၤဒဲးဘၣ်တဖၣ် ပထံၣ်န့ၣ်အီၤသ့ ဖဲ, KHRG, *'Beyond the Horizon': Local Perspectives on Peace, Justice and Accountability in Southeast Myanmar*, လၢနီၣ် ဝုဘၢၣ် ၂၀၁၉န့ၣ်.

ကဟဲထီၣ်. အသုးအါထီၣ်လၢသုးက့ (၅) တပၤဒီၣ်ညါ. ပယီၤသုးတဖၣ် ဟဲတုၤလၢလုက့ၣ်အယီၤ ပှၤတဲပှၤလၢ ပဘၣ်အိၣ်ပလီၤသး (...) ပှၤတဲပှၤလၢ ပယီၤသုးလၢသုးက့(၅)တဖၣ် မ့ၢ်ဟဲယီၤဆူပဏ္ဍိသဝီၤမ့ၢ်နၢဒီၣ်န့ၣ် ကဖီၣ်ပီၤတၢ် နီၤလၢညါအသးလီၤ ” န့ၣ်လီၤ.

စီၤဂ--- စံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ သဝီၤဖိလၢမ့ၢ်န့ၣ်တကပၤဟ့ၣ်ပလီၤအိၣ်လၢ တဘၣ်မံၤသဝီၤပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. “BGF သုးတဖၣ်မ့ၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤလၢသဝီၤပူၤန့ၣ် ကဖီၣ်ပှၤ, မၤဝဲတၢ်ဒီးကမၤပှၤပိၣ်အခံ. ပမ့ၢ်တမၤဘၣ်န့ၣ် ကမၤဒၢၣ်ပှၤ (...) အဝဲသ့ၣ် တဲယၤဒ်အံၤ, “မံၤလၢသဝီၤပူၤတဂ့ၤ. တၢ်မ့ၢ်ဟဲကထီၣ်သးတမံၤမံၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကဖီၣ်မၤအိၣ်ပှၤလီၤ.”

စးထီၣ်လၢ တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤဖဲ ၂၀၂၁န့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ လီၢ်ကဝီၤသဝီၤဖိလၢဘဲလုကီၢ်ဆၣ်တဖၣ် တလဲၤခိဖျိ ဘၣ်လၢၤတၢ်ဒုးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တနံၣ်အံၤန့ၣ် တၢ်ဒုးက့ၤစးထီၣ်ကဒါလၢ KNDO သုးဒီး BGF သုးအဘၣ် ၈၁၂, သုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်ဟဲအါထီၣ်ဒီး တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢသုးက့အခိၣ်အယၢၤတဖၣ်အယီၤ ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ် ဘၣ်ဘျီ အဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤသဝီၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယိၣ်တၢ်လၢ အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူဂီၢ်, အဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲလၢ တၢ်ဒုးမ့ၢ်အါထီၣ်န့ၣ် တၢ်ကမၤတပျီၤတပျီၤမၤပယွဲအဝဲသ့ၣ် နီၤလၢ အပူၤကွံၣ်တချး လၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဒီးဘၣ်တဖၣ် ကဟဲဘၣ်ကဒါအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဖုးန့ၣ်လီၤ. နီၢ်ယ---စံးဝဲလၢ ဧ---သဝီၤဖိတဖၣ် စးထီၣ်တၢ်ကွံၣ်လံာ်လံာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢ အဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး KNU တဖၣ်မ့ၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ် ယိၣ်ဝဲလၢ BGF သုးတဖၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်အံၤအိၣ်လၢအအဝဲသ့ၣ်အိၣ်န့ၣ် BGF သုးတဖၣ်ကမၤအဘၣ်ဖုး အဝဲသ့ၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. “သဝီၤဖိပၣ်ခူၣ်သ့ၣ်တၢ်ဒီၣ်န့ၣ်. နလဲၤကွၢ်ကွၢ်ဖဲ C---ထံကျိပူၤန့ၣ်အိၣ်ဒီၣ်န့ၣ်. ယထီၣ်စ့ၢ်ကိး လံာ်တဖၣ်ဒီၣ်န့ၣ်. (...) အဝဲသ့ၣ်ပျံၤတၢ်. နမ့ၢ်လဲၤကွၢ်လၢတၢ်တြီၤပူၤအဂၢၤနၢက့ အိၣ်ဒီၣ်န့ၣ်စ့ၢ်.” န့ၣ်လီၤ.

BGF သုးနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါထီၣ်ဖဲလီၢ်ကဝီၤပူၤအံၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ကိာ်သးဂီၤလီၤဆိလၢ လီၢ်ကဝီၤသဝီၤဖိတဖၣ်ဂီၢ် မ့ၢ်လၢ BGF သုးတဖၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီၣ်လၢအပျိၣ်လဲကွံၣ်အသးဆူ ကီၢ်ပယီၤသုးစုဒုၣ်စုတီၤအဖိလံာ်အယီၤ အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါ လီၢ်ကဝီၤတၢ်အိၣ်သးအါန့ၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အယီၤနီၢ်ယ---ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ လီၢ်ကဝီၤသဝီၤဖိတဖၣ် စံၣ်အိၣ်ခူၣ်သ့ၣ်ဒ်သိးကပူၤဖျးဒီးတၢ်မၤပယွဲဒ်အကဲထီၣ်တ့ၢ်အသး တချးတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဒီးဘၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဆၣ် တပူၤလၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲဒ်အံၤ “သဝီၤဖိတနီၤစံၣ်မံ. ယတဲအဝဲသ့ၣ်လၢ နစံၣ်မံၤလၢတၢ်လီၢ်ဂၢၤသန့ၣ်က့ တပူၤ ဘၣ် တၢ်လီၢ်လၢအဘၢန့ၣ်တအိၣ်နီၤတလိၣ်လၢၤဘၣ် ဘၣ်မန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ် BGF သုးတဖၣ်န့ၣ်ကဲပှၤကညီၣ်. အဝဲသ့ၣ်ဟဲ လၢပသဝီၤန့ၣ်, သ့ၣ်ညါဝဲလံာ်လၢ ပှၤတဖၣ်အံၤကစံၣ်တၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ်. သဝီၤဖိတဖၣ် ပတၢ်စိတၢ်ကမီၤတအိၣ်ဒီးပှၤ နီၤတမံၤဘၣ်အယီၤ ပှၤမ့ၢ်မၤပကဲပီၤတၢ်အခါဖဲလဲၣ်န့ၣ် ပကဘၣ်ကဲလီၤ.”

ဘူးထီၣ်ဖဲလၢယနူၤအါရံၤအလၢာ်, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ် သဝီၤဖိလၢ ဘဲလုကီၢ်ဆၣ်တဖၣ် ဟ်ဖိၣ်ထီၣ်သးဒီးဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ် ဘၣ်သးကိးသထြီထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်အံၤ ကထုးလီၤကွံၣ်အသုးကလၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးအံၤ ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၄သီ, ၂၀၂၁န့ၣ် စးထီၣ်ဟးဖဲ ပယၢ်ရီတုၤလၢလုက့ၣ်သဝီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးတဘျီအံၤ ပှၤနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢာ်အိၣ်ဝဲ ၈၀၀၈၁န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်သး ခံဘျီတဘျီဖဲ လၢယ နူၤအါရံၤ ၂၇သီ, ၂၀၂၁န့ၣ်အံၤဖဲ ထံဖးဒိၣ်ထံၣ်သဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးတဘျီအံၤ ပှၤနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢာ် ကအိၣ် ၁,၃၀၀ ဂၤယၣ်ယၣ် ဒီးသဝီၤဖိတဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ ယိၤကျါ, ထံဖးဒိၣ်ထံၣ် ဒီးယီၤဖျဲၣ်ကရၢၢ်သဝီၤဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးအံၤ ယုထီၣ်ဝဲလၢ,

- ၁. မၤလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ထံကီၢ်ဒီးဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤလံာ်ပံးယၢ် (NCA)
- ၂. သုးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် ကဘၣ်လူၤပိၣ်မၤထွဲ NCA တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤတဖၣ်

- ၃. သုးဖီၣ်စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ပတသးလီ
- ၄. ကီၢ်ပယီၤသုးကဘၣ်ထုးလီၤကွံၣ်အသုးကလၢၤလၢသဝီပူၤတဘျီယီ
- ၅. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကဘၣ်ဘျီတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်လၢအကဲထီၣ်သးလၢပျီပူၤတဖၣ်
- ၆. တၢ်ကဘၣ်ဘျီတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်သဲးအကျဲ

နီၢ်ကက---လၢအအိၣ်ဖဲ ၁၁---သဝီ, ထံဖးဒိၣ်ထၣ်ကရူၢ်, ဘံလုကီၢ်ဆၣ်တဂၤလၢအပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ တၢ်ဟံၣ်ဖျါ ထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးခံဘျီတဘျီအကျါတဂၤစံးဘၣ် KHRG လၢ ကီၢ်ပယီၤသုးလၢအအိၣ်ဆီလီၤအသးလၢအဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ တၢ်ကသုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. “ပယီၤသုးကလၢၤတဖၣ်အိၣ်လၢပူၤတဝါပူၤအယီ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. လၢတၢ်အံၤအယီ လၢသုးက့-၅န့ၣ် တၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးန့ၣ်ညါလံ. ပိၣ်မုၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်ပိၣ်မုၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်. တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သးအဂီၢ်ခိၣ်ထံးအံၤမ့ၢ်ဒုၣ်လၢ ပယီၤသုးကလၢၤတဖၣ်အိၣ်အယီလီၤ. ဒ်အခဲအံၤတၢ်ကဲထီၣ်အသးလၢ သုးက့-၅အသိးန့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အသးလၢပဟီၣ်ကဝီၤပူၤသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်သဒါဆိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ သုတကဲထီၣ်သးလၢပဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဂ့ၤဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ကဲထီၣ်အသးလၢ သုးက့-၅ န့ၣ် ပတဘၣ်သးစ့ၢ်ကိးဘၣ်” န့ၣ်လီၤ.

အယီ အဝဲသ့ၣ်ဟဲဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢ ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၣ်လၢအယုၣ်ကၢအဂီၢ် ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ် အံၤကထုးလီၤကွံၣ်အသးလၢကမျါဟီၣ်ကဝီၤပူၤ ဒီးမၤလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် NCA တၢ်အၢၣ်လီၤဒီး ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤဘျီ ရဲၣ်ထံၣ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “တၢ်မၤတၢ်ပတုၢ်တၢ်ဒး NCA သန့ၣ်က့ လီၢ်ကဝီၤတၢ်အိၣ်သးတဂၢ်တကျါဘၣ်. အယီတၢ်ဒုးက့ၤကဲထီၣ်ကဒါ. ပမုၢ်လၢလၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီးကလုၢ်န့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤ NCA. ပဘၣ်သးလၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီး KNU တဖၣ်ကလူၤပိၣ်မၤထွဲ NCA တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ. ပတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးတဘျီအံၤပမုၢ်လၢလၢပကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၣ်. တၢ်အံၤမ့ၢ်ပတၢ်မုၢ်လၢခိၣ်သ့ၣ်” န့ၣ်လီၤ.

ပူၤလၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးအကျါအသိတဂၤ လၢအမ့ၢ် ဟ---သဝီဖိစီၤဂၤ---ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ သဝီဖိတဖၣ် မုၢ်လၢဝဲလၢ တၢ်ကနၢ်ဟူအဝဲသ့ၣ်ကလုၢ်တဖၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်လီၤအသးလၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးဆူညါ တုၤအဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အတၢ်ယုထီၣ်အစၢတစုန့ၣ်လီၤ. “ပဟံၣ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်ဘၣ်သး ဒ်သိးသဝီဖိတဖၣ် သုတဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢၤတဂ့ၤအဂီၢ်. ပယုထီၣ်ဒီးကိးသကြိထီၣ်တၢ်လၢပလိၣ်ဘၣ်တဖၣ်. (...) ပတၢ်မုၢ်လၢအခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် တၢ်ကပတုၢ်ကွံၣ်တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်လၢပဟီၣ်ကဝီၤပူၤအဂီၢ်. (...) ပမုၢ်လၢလၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တဖၣ် ဒီးပုၤန့ၢ်စိန့ၢ်ကမီၤလၢထံၣ်ကီၢ်ဂၤတဖၣ် ကယဲၣ်လီၤဘျီရဲၣ်စၢၤပုၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤလၢပဂီၢ်. အဝဲသ့ၣ်မ့တဘျီရဲၣ်န့ၢ်ပုၤဘၣ်န့ၣ် ပကဆဲးမၤတၢ်ပူၤတၢ်ဂဲၤဒ်သိးအံၤတဖၣ်ဆူညါကွံၣ်ကွံၣ်လီၤ.”

တၢ်ဂီၤလၢစုစ့ၣ်တခါ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အိၤဖဲ လၢယၤန့ၤအါရံၤ ၂၄သီ, ၂၀၂၁န့ၣ် ဖဲ ဘံၣ်လုၤကီၢ်ဆၣ်, ဣသထူၣ်ကီၢ်ရၢၢ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစ့ၣ်တခါ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အိၤဖဲ လၢယၤန့ၤအါရံၤ ၂၇သီ, ၂၀၂၁န့ၣ်ဖဲ ဘံၣ်လုၤကီၢ်ဆၣ်, ဣသထူၣ်ကီၢ်ရၢၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤ ခံဘၣ်အံၤပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးဒီးကိးသကြီထီၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ကထူးလီၤ ကွံၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးတဖၣ် ယုၤထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးလၢ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ် ခုၣ်ဒီးမၤလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် NCA တုၤလီၤတီၤလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-KHRG)

တၢ်ကတိၤလၢခံ

လံာ်တၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်တဘျီအံၤပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘျီတဖၣ် က့ၤစးထီၣ်ကဒါအသးလၢ လီၢ်ကဝီၤ တဘျူးတီၤလၢ မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၢ်ဒီးချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၢၢ်တဖၣ်အပူၤမ့ၢ်လၢ တၢ်လူၤပိာ်မၤထွဲးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် NCA အဂီၢ်စၢ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ် ဆုၢ်အါထီၣ်အသးနီၣ်ဂံၢ်လၢကီၢ်ရၢၢ်ခံဘၣ်လၢအပူၤ မုၢ်ဒ်သိးကက့ထီၣ် ကဒါအသးသိလုၣ်ကျဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်အံၤလုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ဝဲ NCA အဒု-၅(ဂ) လၢဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်သး အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဟးဆဲးတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်အသးကျိၤလၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်အံၤ မၤကမၢ်စ့ၢ်ကိး အဆၢဒိၣ်-၈(ခ) မုၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤအါထီၣ်သးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီးဟးဝုၤဝီၤလၢ KNU တၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒီး တဟံးန့ၢ်ဆိတၢ်ပျဲလၢ KNU အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢတၢ်ဟးယုထီၣ် တၢ်အုၣ်လိာ်အကျဲဒ်အံၤတဖၣ်အယိၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဒုးဒီး KNLA သးအါကတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဒီးသးတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤတဖၣ်အံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးတအိၣ်ဘၣ်အယိၣ် သးခံဖုလၢတလူၤပိာ်မၤထွဲးဝဲ NCA ဆၢဒိၣ် (၇) အံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လီၢ်ကဝီၤကမျၢၢ်ဖိလၢ မုၢ်တြီၢ်ဒီးချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၢၢ်အပူၤတဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်ခဲာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အယိၣ် အဝဲ သ့ၣ်သဂၢၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်သဘံၣ်သဘျီတၢ်ဂီၢ်လၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အခံသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ဣသထူၣ်ပုၤတဝါ ဖိလၢ အအိၣ်ဘျူးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးအလီၢ်တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပျဲတၢ်ဖုးအပူၤဒီးဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤက ကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးအသးလၢအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒ် NCA အဆၢဒိၣ်-၉(ဘ)ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲသိး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ဒီး KNU တဖၣ်အိၣ်ဒီးမူဒါလၢ ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်ဂုၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိလၢ အအိၣ်ဝဲတၢ် မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ် NCA တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤဖဲ အံၤအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးတုၤလီၤတီၤလီၤ ဒ်ထံၣ်ကီၢ်သဲးအကျိၤအကျဲအတၢ်မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်ကဘၣ်မၤဝဲတုၤ ထံဖိကီၢ်ဖိဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်နီၢ်နီၢ်တစုန့ၣ်လီၤ. ဣသဝီဖိလၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး တဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢခိခိၣ်ပုၤလၢကျိၤ ခီဖျိစုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘျီအယိၣ် အိၣ်တုၢ်မးလံအနံၣ် (၇၀) ဘျီၣ် လံန့ၣ်လီၤ. အယိၣ်အခဲအံၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သးဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကက့ၤဘၣ်က့ၤဆူဟံၣ် ဒီးသ့ၣ်ထီၣ် က့ၤတၢ်အိၣ်မူလၢအပူၤဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်နီၢ်အဂီၢ်လံန့ၣ်လီၤ. နီၢ်က--- အနီၢ်ကစၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ, “ပဘၣ်သး

အိၣ်က့ၤလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခ့ၣ်. ပတဘၣ်သးလၢတၢ်ဒူးက့ၤကဲထီၣ်ကဒါသးဘၣ်. ပဘၣ်သးလဲၤက့ၤဖဲးမၤသဘူၤ လၢပတၢ် လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူဂီၢ်” န့ၣ်လီၤ.

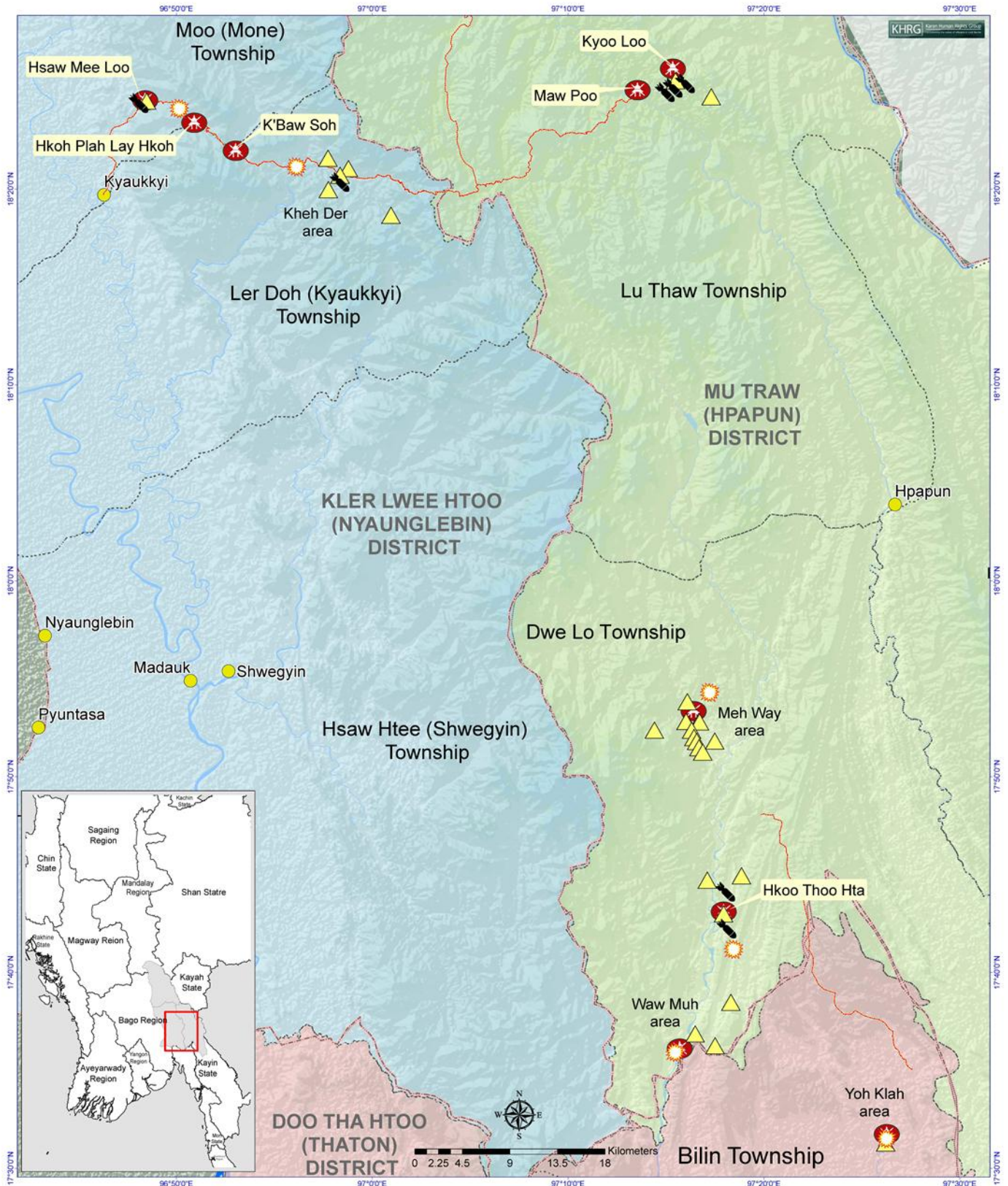
“နဆိကမိၣ်လၢပကက့ၤဘၣ်လၢအဆိအချ့စ့ၢ်ဧါ. (...) ပမုၢ်လၢလၢပခိၣ်ပနၢ်တဖၣ် ကရၢ်ကျဲၤဒီးဘျီဆဲးတၢ်သဘံၣ် သဘၣ်တဖၣ်အံၤ ဒ်သိးပကဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤတၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ခ့ၣ်ခ့ၣ်. ပဖိစ့ၢ်ကိးကက့ၤထီၣ်ဘၣ်က့ၤက့ၢ်. ယတၢ်မုၢ်လၢ န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလီၤ.”

စိၤလ---, ခ---သဝီ, ခူသ့ၣ်ထၣ်ကရၢ်, ခွဲၣ်လိကီၢ်ဆၢ, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢ

ကညီၣ်ဂီၤခွဲးယၢ်ကရၢ် (KHRG) အဂ့ၢ်ဖျၢကိၢ်

ကညီၣ်ဂီၤခွဲးယၢ်ကရၢ် (KHRG) အံၤဘၣ်တၢ်ဒူးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ ၁၉၉၂ နံၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲလီၢ်ကဝီၤကရၢၤသဘူၤတဖၣ် လၢအၢၣ်လီၤမၤတၢ်လၢကမၤဂ့ၤထီၣ်ပုၤဂီၢ်ခွဲးယၢ်အတၢ်အိၣ်သး လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ် လီၤ. KHRG သိၣ်လိဝဲ လီၢ်ကဝီၤဒူသဝီဖိတဖၣ် လၢကမၤနီၣ်မၤပၤတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ. KHRG ဘိးဘၣ်ရၢၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤ ဒ်သိးကပၢ် ဖျါထီၣ်လီၢ်ကဝီၤပူၤ ကမ့ၢ်တဖၣ် အကလုၢ်, အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ ဒီး အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပၢ်သးသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. နယုထံၣ်သ့ၣ်ညါ ပတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲ www.khrgh.org အပူၤသ့ၣ်ဒေၣ်န့ၣ်လီၤ.

Map: Fighting and indiscriminate shelling in Doo Tha Htoo, Kler Lwee Htoo and Mu Traw districts, December 2020 to January 2021

Legend <ul style="list-style-type: none"> ● Town ▲ Village ★ Fighting Indiscriminate shelling Tatmadaw Camp River Tatmadaw road project Kawthoolei Township boundary Kawthoolei district boundary Gov state and region boundary 		Elevation (meter) <ul style="list-style-type: none"> -35 - 89 89 - 432 432 - 941 941 - 1,543 1,543 - 2,613 	Data Sources Base Map: KHRG Boundary: KMP/MIMU River and Stream: KHRG/KMP Place and Name: KHRG
---	--	---	---